

Maa- ja metsätalousministeriö
PL 30
00230 Valtioneuvosto
kirjaamo@mmm.fi

Lausuntopyyntö asianumerolla VN/14924/2020

1

Lausunto luonnoksesta Maa- ja Metsätalousministeriön asetukseksi koirien tunnistamisesta ja rekisteröinnistä

Maa- ja metsätalousministeriö on pyytänyt lausuntoa luonnoksesta Maa- ja Metsätalousministeriön asetukseksi koirien tunnistamisesta ja rekisteröimisestä.

Nyt lausuttavana olevan asetuksen keskeinen sisältö on, että koirien tunnistusmerkintä ja rekisteröinti säädetäisiin asetuksella pakolliseksi Suomessa.

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto (jäljempänä LSSAVI) pitää nyt esitettyä asetusta hyvänä ja tarpeellisena.

Kuitenkin LSSAVI kiinnittää huomiota seuraaviin kohtiin:

1. 2 § määritelmät, kohta 3) *mikrosirun asettamiseen pätevällä henkilöllä* henkilöä, jolla on eläinsuojelulaissa (247/1996) tarkoitettu pätevyys mikrosirun asettamiseen koiralle;
4 § tunnistusmerkitseminen sekä
8 § luettelo mikrosirun asettamiseen pätevistä henkilöistä.

-eläinsuojelulaissa on määritelty eläimille suoritettavista toimenpiteistä seuraavaa:
Leikkaus tai muu siihen verrattava kipua aiheuttava toimenpide saadaan eläimelle suorittaa vain, jos se on eläimen sairauden tai muun siihen verrattavan syyn vuoksi tarpeellista. Toimenpiteen saa suorittaa vain eläinlääkäri. Jos toimenpiteestä aiheutuva kipu on lievää ja hetkellistä tai toimenpide ei siedä viivytystä, saa toimenpiteen kuitenkin tehdä myös muu henkilö kuin eläinlääkäri. Asetuksella voidaan poiketa 1 ja 2 momentin säännöksistä.

Asetuksella voidaan myös säätää, että maa- ja metsätalousministeriö voi myöntää poikkeuksia 1 ja 2 momentin säännöksistä.

- Eläinsuojeluasetuksen 396/96 23 § pykälässä on säädetty eläimille suoritettavista sallituista toimenpiteistä. Em. kohdan mukaan sallittu toimenpide on mm. mikrosirun asettaminen kissalle tai koiralle siihen pätevän henkilön suorittamana. Pätevällä henkilöllä tarkoitetaan henkilöä, jolla on riittävät tiedot kyseisen toimenpiteen suorittamistekniikasta ja riittävä taito toimenpiteen suorittamiseksi.
- LSSAVI:n näkemyksen mukaan eläinsuojelulain määritelmän käyttö tässä yhteydessä ei ole riittävä, vaan tarvitaan tarkempaa määrittelyä siitä, mitkä ovat mikrosirun asettamisen pätevyysvaatimukset. Eläinsuojelulainsäädännössä ei ole tarkemmin säädetty koulutuksesta tai kokemuksesta, joilla riittävä tieto ja taito voidaan saavuttaa.

Nykyisin ko. toimenpiteitä suorittavan henkilön pätevyys arvioidaan Ruokavirastossa tarvittaessa tapauskohtaisesti (jälkikäteen pahojen vahinkojen tapahduttua). Ruokavirastolla ei näin ollen ole mitään yleisiä vaatimuksia ko. koulutuksen antajille. Lainsäädännön tarkoituksena tulee olla suojata eläintä ennaltaehkäisevästi tarpeettomalta kivulta ja kärsimykseltä eli estää vahinkojen tapahtumista mm. mikrosiruja laitettaessa. Asetusta säätäessä tulisi olla selvillä ne vaatimukset, mitä muissa Pohjoismaissa on mikrosirujen asettamiselle laitettu. Esimerkiksi Ruotsissa eläinlääkärit merkitsevät koirat mikrosiruilla Jordbruksverketin sivuilla olevan tiedon mukaan.

Pätevyysvaatimusta määriteltäessä olisi syytä olla määritelty mikrosiruja asettaville henkilöille jokin koulutuksellinen minimivaatimus, niin että henkilöllä olisi riittävät tiedot kyseisen toimenpiteen suorittamistekniikasta ja riittävä taito toimenpiteen suorittamiseksi. Soveltuvana koulutuksena voitaisiin pitää vähintään klinikkaeläinhoitajan koulutusta. Tällä hetkellä mikrosiruja laittavat maallikot, jotka eivät tiedä välttämättä koiran anatomiasta tai hygieenisestä työskentelytavasta riittävästi. Koska kyseessä on lakisääteinen toiminta, jota valvotaan, tulee toiminnalle olla nykyistä täsmällisemmät laatukriteerit toimenpiteen suorittajan pätevyyden osoittamiseksi.

Lisäksi pitäisi olla selvillä sellaiset riittävän tiedon ja taidon vaatimukset, kuka saa laittaa tietoja rekisteriin, eli mikrosiruja laittavilla henkilöillä on suuri vastuu näiden tietojen käsittelyssä. Mikrosiruja laittavien henkilöille tulee antaa näiden tietojen käsittelystä riittävästi koulutusta ennen mikrosiruluvan antamista.

8 § : Valtuutetuista mikrosirun asettajista tulee olla julkinen rekisteri (vrt. eläinlääkärirekisteri), josta koirien haltijat voivat tarkistaa, että mikrosirun asettaja on asianmukaisesti hyväksytty ja että hänen lupansa asettaa mikrosiruja on voimassa oleva.

2. 3 § tunnistamisen ja rekisteriin ilmoittamisen määräaika:

Toisesta valtiosta Suomeen pysyvästi saapuvan koiran on oltava tunnistusmerkitty mikrosirulla ja koira on ilmoitettava Suomessa rekisteriin neljän viikon kuluessa saapumisesta. Myös Suomessa väliaikaisesti yli kolme kuukautta oleskeleva koira on ilmoitettava rekisteriin vastaavassa määräajassa.

- LSSAVI:n käsityksen mukaan suurin osa ulkomailta tuotavista koirista vaihtaa omistajaa heti saapuessaan jo lentokentällä. Erityisesti näissä kaupallisissa tuonneissa tuojan tulisi tehdä rekisteri-ilmoitus TRACES -ilmoituksen yhteydessä ennen eläimen maahantuontia.
- Myydessään koiran eteenpäin tuojan ja uuden haltijan on tehtävä ilmoitus neljässä viikossa. LSSAVI:n käsityksen mukaan tästä pitkästä ilmoitusajasta aiheutuu riski, että koira ehditään myydä tai muutoin luovuttaa eteenpäin useita kertoja. Tämä vaikeuttaisi eläimen jäljittämistä esimerkiksi mahdollisissa laittomien tuontien tai raivotautiepäiltyjen koirien tapauksissa.
- Rekisteriin ilmoittamiselle tulisi olla helppokäyttöinen, mobiilissa toimiva käyttöliittymä, joka ei vaatisi kovin tehokasta internetyhteyttä.

3. 5 § tunnistustodistus

- LSSAVI:n näkemyksen mukaan rekisterissä tulisi olla mahdollisimman suppeat, mutta riittävät tiedot. Omistajan yhteystiedot, mikrosirun numero, koiran syntymäaika ja sukupuoli ovat tarpeellisia tietoja. Haltijan henkilötunnus on turha. Vahvaan tunnistautumiseen on muita mekanismeja saatavilla ilman, että tunnistusmerkitsijä keräilee henkilötunnuksia. Henkilötunnus on arkaluontoista tietoa, ja sen käsittelyä tulisi mahdollisuuksien mukaan välttää. Mikrosiruja asentavat henkilöt ovat joka tapauksessa maallikoita, vaikka heidät olisi koulutettu tietojen käsittelyyn. He eivät toimi rikosoikeudellisella virkavastuulla käsitellessään haltijoiden tietoja.
- Jos koiran syntymäaika ei ole tiedossa, sitä on turha lähteä arvioimaan. Tunnistamisen kannalta mikrosirun asettamisen päivämäärä on tärkeä, mutta syntymäajan arvio on turha. Kustannusten vuoksi tarpeettomia tietoja ei tule kirjata. Koiran rotu, väri ja nimi ovat tarpeettomia tunnistamisen kannalta.

4. 6 § rekisteröinti

- Esityksen mukaan rekisteriin tehtävällä ilmoituksella tulisi varmistaa riittävät tiedot koiran yksilölliseksi tunnistamiseksi, sekä koiran haltijan osoittamiseksi, myös niissä tilanteissa, jolloin koiraan asetettu mikrosiru olisi lukukelvoton. Tämä ei ole mahdollista. Jos koiran siru on lakannut toimimasta, on koiralle asennettava uusi siru. Aikaisemmallalla rekisteritositteella haltija voi osoittaa, että hänen hallinnassaan on koira, jolla on mikrosiru. Mikäli joltakin koiralta ei löydy sirua, sille tulee asettaa uusi siru, vaikka varmuudella ei olisikaan tietoa siitä, mikä on koiran aiempi sirunumero ollut.
- Joillakin koirilla on todistettavasti löydettävissä kaksi sirua. Nämä molemmat tulisi olla rekisterissä merkitty kyseiselle eläimelle. Kerran järjestelmään laitettua sirunumeroa ei voisi käyttää uudestaan. Jos koiran mikrosiru on lakannut toimimasta, on aiemman mikrosirun numero löydettävä koiran tiedoista.
- Ilmoituksen teossa tulee kannustaa sähköisen ilmoituksen tekoon. Mikäli järjestelmään ilmoittaminen on maksullista, tulisi paperisen ilmoituksen käsittelymaksun kattaa rekisterin pitäjän kohonneet käsittelykustannukset.

5. 7 § tietojen muutoksista ilmoittaminen:

Rekisteriin ilmoitettujen tietojen muutoksesta koiran haltijan on kuukauden kuluessa ilmoitettava tiedot rekisteriin. Ilmoitusta ei tarvitse tehdä alle kolme kuukautta kestävästä tilapäisestä muutoksesta. Koiran haltijan vaihdoksesta on sekä uuden että entisen haltijan tehtävä ilmoitus mainitussa määräajassa.

- LSSAVI:n näkemyksen mukaan määräajassa ilmoittaminen voi olla haasteellista monille koirien omistajille ja haltijoille. Valvonnan kannalta tämä on hyvin hankala asia, eikä eläintunnistusjärjestelmästä annetun lain mukaisista pakkokeinoista liene suurta apua.
- Jos ja kun molempien tekemää ilmoitusta vaaditaan, pitäisi säätää myös siitä, miten toimitaan sellaisessa tapauksessa, että toinen tekee ilmoituksen ja toinen ei jostakin syystä tee.
- Mikrosirua rekisteröitäessä sen numeroon tulisi liittää erityinen, vain määräajan voimassa oleva siirtotunnus, jonka avulla mikrosirun haltija voisi siirtää mikrosirun ja koiran haltuunsa rekisterissä. Siirtotunnuksia käytetään mm. internetverkkotunnuksissa, autokaupassa ja koirien rekisteröinnissä Kennelliittoon. Tällöin koiran luovuttajan ei tarvitsisi tehdä ilmoitusta.
- Tämän ilmoituksen tekemiseen olisi myös olla syytä yksinkertainen, mobiilissa tehtävä käyttöliittymä, josta myös valvovalla viranomaisella olisi reaaliaikaisesti mahdollisuus nähdä rekisteriin merkityn haltijan tiedot.

6. Asetuksen valvonta ja rekisterin käyttö

- Nykyisten säädösten mukaan kunnaneläinlääkäri voi valvoa lain eläintunnistusjärjestelmästä alaisia vaatimuksia vain muiden esimerkiksi eläinsuojelulain, alkutuotantoasetuksen tai eläintautilain alaisten käyntien yhteydessä. Tähän asiaan tulisi kiinnittää huomiota ja, jos mahdollista, vaikuttaa muutoksella. Mikäli asiaan ei tule mitään muutosta, tulee valvonta olemaan haasteellista ja sen vaikuttavuus heikkoa.
- Pakkokeinoina ovat siirtokielto, määräys epäkohdan poistamisesta ja uhkasakko näiden tehostamiseksi. Nämä keinot ovat hallinnollisesti raskaita ja tehottomia niiden henkilöiden kohdalla, jotka eivät halua merkinnän ja rekisteröinnin vaatimuksia noudattaa. Sakko olisi hyvä lisä rangaistusvalikoimassa, ja se lisäisi valvonnan vaikuttavuutta.
- Valvontaviranomaisten tulisi tarvittaessa nähdä rekisterin tietoja mikrosirusta ja koiran haltijasta.
- Koiran haltijan tulee pystyä käyttämään rekisteriä, näkemään aiemmat ilmoituksensa ja muokkaamaan omia tietojaan.

Tätä lausuntoa ovat valmistelleet läänineläinlääkärit Kirsi Henttu, Annika Hippi, Hanna Kukkola, Jan Mattila ja Terhi Simonen-Jokinen sekä yksikön päällikkö Matti Nyberg.

Matti Nyberg, yksikön päällikkö, läänineläinlääkäri

Hanna Kukkola, läänineläinlääkäri

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti. Sähköinen allekirjoitus on asiakirjan viimeisellä sivulla.

Tämä asiakirja LSSAVI/9540/2020 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument LSSAVI/9540/2020 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Kukkola Hanna 14.08.2020 08:19

Ratkaisija Nyberg Matti 14.08.2020 09:04